

VOGELSTERFTE LANG HET STRAND

In de afgelopen winter zijn waarschijnlijk tienduizenden vogels door vorst en voedselgebrek omgekomen. Door het dichtvriezen van vrijwel alle binnenwateren waren de watervogels gedwongen in zuidelijke richting weg te trekken of om in de naaste omgeving een goed heenkomen te zoeken. Zo trokken duizenden zaagbekken, futen en meerkoeten naar de open zee. Bij een korte vorstperiode overleven deze soorten een dergelijk uitstapje wel, al hebben de meerkoeten het op zee altijd erg moeilijk.

In de eerste week van januari vlogen duizenden zaagbekken over zee zuidwaarts. Na enkele weken waren vrijwel alle Grote zaagbekken doorgetrokken, maar konden wel overal langs de kust Middelste zaagbekken worden waargenomen. Ook in vorstvrije winters zijn deze vogels op het zoute water te vinden (Waddenzee, Lauwersmeer, Eems en Dollard). Na de eerste vorst werden overal langs de kust Meerkoeten gezien. Al spoedig verzamelden zich op plaatsen waar strekdammen voor rustig water zorgen tientallen vogels. Bij IJmuiden waren begin januari zelfs enkele honderden Meerkoeten aanwezig. Waarschijnlijk heeft het grootste deel van deze vogels de winter niet overleefd. Vooral vanaf begin februari werden steeds meer Meerkoeten op het strand gevonden. De vogels waren niet met teer in aanraking geweest, maar waren zeer vermagerd.

Futen overwinteren vooral op het IJsselmeer en in Zeeland. Ook kunnen zij wekenlang op zee verblijven. Vooral bij vorstival en in het vroege voorjaar kunnen soms duizenden Futen in zee worden waargenomen. De zeer opvallende sterfte onder de Futen leidde er toe, dat ondergetekenden besloten eens een flink stuk strand af te lopen om te onderzoeken welke vormen deze sterfte had aangenomen. Inderdaad bleek de Fuut veruit het talrijkste slachtoffer te zijn. Een deel van de Futen was besmeurd met een soort gele olie, maar het grootste deel der slachtoffers was schoon. Naar de doodsoorzaak kan men alleen maar raden. In de pers verschenen berichten over vogelcholera, maar ook kan voedselgebrek de oorzaak zijn. Door de daling van de zeewatertemperatuur zullen de vissen in het algemeen dieper gaan zwemmen of zelfs helemaal uit het ondiepe kustgebied (waar vrijwel alle Futen fourageren) weg trekken.

Opvallend was overigens wel, dat bepaalde soorten in februari juist zeer dicht bij het strand hun voedsel zochten. Zo werden opvallend veel Grote en Zwarte zeeëenden tussen het strand en de branding waargenomen, terwijl ook het aantal Brilduikers opvallend was. Deze soorten zijn echter niet op vis aangewezen zoals de Futen.

Voor strandtellers wordt het steeds lastiger om een juiste indruk van het aantal slachtoffers te krijgen. Het strand wordt door veel mensen belopen en veel van hen rapen de dode vogels op en gooien ze bij een strandopgang de duinen in, omdat ze bij nader inzien toch geen zin hebben die beesten naar een museum te brengen.

Nog vaker gebeurt het dat de vinders de vogels ontdoen van kop, poten en vleugels, waardoor je soms Alken en Zeekoeten aan hun staartjes moet herkennen. Volgens de Vogelwet zijn dit strafbare feiten. Veel zinniger is het om dode vogels die niet al te zeer met olie besmeurd zijn en die er nog behoorlijk uit zien zo spoedig mogelijk naar het Rijksmuseum voor Natuurlijke Historie aan de Raamsteeg in Leiden te brengen. Ook het Zoölogisch Museum van Amsterdam (bij Artis) ontvangt graag dit soort materiaal voor de collectie.

R.de Mooij
A.Ruigrok
J.van Dijk

	27 febr.1979 Schev.-Katwijk Paal 96 - 87	17 febr.1979 Katwijk-N'wijk Paal 87 - 81	24 febr.1979 Noordwijk-Z'voort Paal 81 - 66	3 maart 1979 Z'voort-IJmuiden Paal 66 - 56	T O T A A L
Roodkeelduiker	1	-	4	2	7
Fuut	25	2	65	33	125
Roodhalsfuut	5	1	14	3	23
Kuifduiker	1	-	3	-	4
Blauwe reiger	1	-	1	-	2
"eend"	-	-	1	-	1
Wilde eend	1	-	1	2	4
Smient	-	-	1	-	1
Kuifeend	1	2	2	-	5
Brilduiker	-	1	-	-	1
Eidereend	-	-	1	-	1
Zwarte zeeëend	5	2	11	4	22
Grote zeeëend	-	-	2	-	2
Bergeend	1	-	-	-	1
Nijlgans	1	-	-	-	1
Grote mantelmeeuw	-	1	-	-	1
Zilvermeeuw	3	1	10	11	25
Stormmeeuw	3	1	19	7	30
Kokmeeuw	3	1	1	7	12
Drieteenmeeuw	-	-	1	1	2
Scholekster	-	1	2	1	4
Wulp	1	-	1	1	3
Tureluur	3	1	4	2	10
Bonte strandloper		1	-	1	2
Drieteenstrandloper	1	-	-	-	1
Alk	1	-	1	-	2
Zeekoet	4	-	11	1	16
Papegaaiduiker	-	-	1	-	1
Meerkoet	31	2	32	5	70
Houtsnip	-	-	-	1	1
Spreeuw	1	-	1	1	3
Postduif	1	-	2	-	3
TOTAAL	94	17	192	83	386
aantal exx. per km.	8,5	2,8	12,8	8,3	9,65